

NÕUKOGU SOOVITUS,**11. juuli 2017,****milles käsitletakse Tšehhi Vabariigi 2017. aasta riiklikku reformikava ja esitatakse nõukogu arvamus Tšehhi Vabariigi 2017. aasta lähenemisprogrammi kohta**

(2017/C 261/03)

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 121 lõiget 2 ja artikli 148 lõiget 4,

võttes arvesse nõukogu 7. juuli 1997. aasta määrust (EÜ) nr 1466/97 eelarveseisundi järelevalve ning majanduspoliitika järelevalve ja kooskõlastamise tõhustamise kohta, ⁽¹⁾ eriti selle artikli 9 lõiget 2,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni soovitusi,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi resolutsioone,

võttes arvesse Euroopa Ülemkogu järeldusi,

võttes arvesse tööhõivekomitee arvamust,

võttes arvesse majandus- ja rahanduskomitee arvamust,

võttes arvesse sotsiaalkaitsekomitee arvamust,

võttes arvesse majanduspoliitika komitee arvamust

ning arvestades järgmist:

- (1) Komisjon võttis 16. novembril 2016 vastu iga-aastase majanduskasvu analüüsi, mis tähistab majanduspoliitika koordineerimise Euroopa poolaasta (2017) algust. Euroopa Ülemkogu kiitis 9.–10. märtsil 2017 heaks iga-aastases majanduskasvu analüüsis esitatud prioriteedid. 16. novembril 2016 võttis komisjon Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1176/2011 ⁽²⁾ alusel vastu häiremehhanismi aruande, milles Tšehhi Vabariiki ei nimetatud ühena nendest liikmesriikidest, kelle olukorda tuleb põhjalikult analüüsida.
- (2) 2017. aasta aruanne Tšehhi Vabariigi kohta avaldati 22. veebruaril 2017. Selles hinnati Tšehhi Vabariigi edusamme nõukogu poolt 12. juulil 2016 vastu võetud riigipõhiste soovitude täitmisel, varasematel aastatel vastu võetud soovitude järelemeetmete võtmisel ja strateegia „Euroopa 2020“ riiklike eesmärkide suunas liikumisel. Komisjon järeldab oma analüüsi põhjal, et Tšehhi Vabariigis ei esine makromajanduslikku tasakaalustamatust.
- (3) Tšehhi Vabariik esitas oma 2017. aasta riikliku reformiprogrammi 25. aprillil 2017 ja oma 2017. aasta lähenemisprogrammi 28. aprillil 2017. Selleks et võtta arvesse kõnealuste dokumentide omavahelisi seoseid, hinnati neid ühel ja samal ajal.
- (4) Asjaomaseid riigipõhiseid soovitusi võeti arvesse Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide 2014.–2020. aasta programmide koostamisel. Nagu on nähtud ette Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1303/2013 ⁽³⁾ artikliga 23, võib komisjon juhul, kui on vaja toetada asjaomaste nõukogu soovitude rakendamist, nõuda, et liikmesriik vaataks läbi oma partnerluslepingu ja asjaomased programmid ning teeks nende muutmise ettepanekud. Suunistes, milles käsitletakse seda, kuidas rakendada meetmeid Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide tõhususe sidumiseks usaldusväärse majandusjuhtimisega, esitas komisjon täiendavad üksikasjad selle kohta, kuidas ta kõnealust sätet kavatseb kasutada.

⁽¹⁾ EÜT L 209, 2.8.1997, lk 1.

⁽²⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. novembri 2011. aasta määrus (EL) nr 1176/2011 makromajandusliku tasakaalustamatuse ennetamise ja korrigeerimise kohta (ELT L 306, 23.11.2011, lk 25).

⁽³⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. detsembri 2013. aasta määrus (EL) nr 1303/2013, millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi, Euroopa Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfondi ning Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta, nähakse ette üldsätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi ja Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1083/2006 (ELT L 347, 20.12.2013, lk 320).

- (5) Tšehhi Vabariigi suhtes kohaldatakse praegu stabiilsuse ja kasvu pakti ennetuslikku osa. Valitsuse 2017. aasta lähenemisprogrammi kohaselt peaks nominaalne eelarvepositsioon olema 2016.–2020. aastal ülejäägis. Keskpika perioodi eelarve-eesmärk (struktuurne puudujääk 1,0 % SKPst) täidetakse varuga kogu programmiperioodi kestel. 2017. aasta lähenemisprogrammi kohaselt peaks valitsemissektori võla suhe SKPsse järk-järgult vähenema ja olema 2020. aastal 32,7 % SKPst. Eelarveprognooside aluseks olev makromajanduslik stsenaarium on usutav. Kuigi eelarve-eesmärkide saavutamise seotud riskid tunduvad olevat üldjoontes tasakaalus, võib avaliku sektori investeeringute mahu märkimisväärne langus 2016. aastal (seoses liidu uue rahastamistsükliga) tuua 2017. aastal kaasa nende taastumise oodatust suuremas mahus. Lähtuvalt komisjoni 2017. aasta kevadprognoosist peaks struktuurne eelarvepositsioon vähenema kuni 0 %-ni SKPst 2017. aastal ja -0,2 %-ni SKPst 2018. aastal ning seega keskpika perioodi eelarve-eesmärki ületama. Üldiselt on nõukogu prognooside põhjal seisukohal, et Tšehhi Vabariik täidab 2017. ja 2018. aastal stabiilsuse ja kasvu pakti nõuded.
- (6) Pikas perspektiivis on Tšehhi Vabariigi eelarve jätkusuutlikkusega seotud riskid keskmised. Need riskid tulenevad peamiselt elanikkonna vananemisega seotud kulutuste prognoositavast mõjust, eelkõige tervishoiu ja pensionide valdkonnas. Pikaajaliste tervishoiukulutuste prognoositav kasv on muret tekitav nii tervishoiusüsteemi juhtimise kui ka kulutõhususe osas, kuna süsteem toetub olulisel määral kulukale statsionaarsele ravile. Mõned meetmed on praegu rakendamisel, kuid käegakatsutavaid tulemusi veel ei ole. Hiljuti pensionisüsteemi muutmiseks vastuvõetud või kavandatud meetmed võivad rakendamise korral riigi rahanduse olukorda pikas perspektiivis halvendada. Esiteks võttis parlament vastu õigusakti, millega antakse valitsusele volitused pensionide indekseerimismehhanismi paindlikumaks kohandamiseks. Lisaks sellele on parlamendis arutusel ettepanekud seada seadusjärgse pensioniea ülempiiriks 65 eluaastat ja kehtestada pensioniea korrapärase läbivaatamise mehhanism. Arutlusel on ka muud ettepanekud, mis käsitlevad näiteks pensionide soodsamat indekseerimisvalemist ja laste arvust sõltuvaid diferentseeritud sotsiaalkindlustusmaksleid.
- (7) Jaanuaris 2017 võttis parlament vastu vastutustundliku eelarvepoliitika seaduse, mille abil püütakse kõrvaldada Tšehhi Vabariigi eelarveraamistiku peamised puudujäägid, sest hiljutise hindamise kohaselt oli see üks nõrgemaid liidus. Sõltumatut eelarvenõukogu, kes õigusnormide rakendamist jälgiks, ei ole siiski veel ametisse nimetatud. Uute meetmete rakendamine on äärmiselt oluline eelarveraamistiku tõhusamaks ja stabiilemaks muutmiseks.
- (8) Tšehhi Vabariigis on probleemiks nii korruptsiooni ennetamine kui ka puuduste kõrvaldamine riigihangete korraldamises. Kuigi mitmed valitsuse korruptsioonivastase programmi meetmed on rakendatud ja muud reformid käimas, ei jõua korruptsioonijuhtumid tegelikkuses alati kohtusse. Üldiselt puudub Tšehhi riigihangete praktikas endiselt piisav konkurents, mille tunnistuseks on ühe pakkumisega menetluste ja otselepingute suur hulk, eriti IT-sektoris. Ebatõhus koolitustugi ning koondatud hankestruktuuride ja pädevuskeskuste puudumine takistavad riigihangete muutumist professionaalsemaks ja kulutõhususe saavutamist riigihangetel. Iseloomustavaks asjaoluks on ka see, et hankelepingu saamise tingimuseks on harva kvaliteet. Üleminek e-riigihangetele on vaevaline. Probleemiks on siin vajadus parandada riiklikku elektrooniliste riigihangete platvormi (*National Electronic Tool*) ning selgitada Tšehhi e-riigihangete turul juba tegutsevate erasektori platvormide jätkuva kasutamise tingimusi.
- (9) Tšehhi Vabariigi ettevõtluskeskkonda nõrgestavad suur regulatiivne koormus ja mitmed haldustakistused, eriti seoses loamenetluste ja maksude reguleerimisega. Valitsus esitas 2016. aasta septembris ehitusseaduse ja sellega seotud õigusaktide muudatusettepaneku, mille eesmärk on kiirendada ja ühtlustada ehituslubade andmist, integreerides menetluse keskkonnamõju hindamise. Muudatusettepanek on praegu parlamendis arutlusel. Ettevõtete maksukuulekuse kulud on jätkuvalt liidu keskmisest suuremad. Puuduste hulka tuleb lugeda maksuseadustiku sagedane muutmine. Puuduliku maksukuulekuse probleemi lahendamine on Tšehhi ametiasutuste jaoks jätkuvalt prioriteet, kuid seaduste lihtsustamisele ei ole palju tähelepanu pööratud. Seni esitamata tulumaksuseaduse eesmärk on maksuseadustiku lihtsustamine, kuid seaduse eelnõu ei ole veel valmis.
- (10) E-valitsuse teenuste kasutamine on Tšehhi Vabariigis üks liidu madalamaid, kuid see on alates 2015. aastast kasvanud. Tšehhi ametiasutused on võtnud meetmeid e-valitsuse teenuste kättesaadavuse parandamiseks, kuid paljud neist on alles rakendamisel ning mõningaid üksikmeetmeid ei ole veel käivitatud. Vastutus teenuste kasutusele võtmise eest on jagatud mitme ministeeriumi vahel, kuid sidusrühmade hinnangul on valdkondadevaheline koostöö piiratud.

- (11) Teadus- ja arendustegevuse intensiivsus on viimastel aastatel märgatavalt suurenenud, kuid see ei kajastu teadus- ja arendustegevuse tulemuste kvaliteedi paranemises. Teadus- ja arendustegevuse süsteemi juhtimise reform on käimas, kuid uuendusi ei ole veel täiel määral rakendatud. Valitsus kiitis veebruaris 2017 heaks uue hindamismetoodika (Metodika 17+), mille eesmärk on tugevdada alus- ja rakendusuuringute rahastamise mehhanisme. Teadusasutuste ja ettevõtete vaheliste sidemete tugevdamiseks on võetud meetmeid, mis toetuvad riiklike innovatsiooniplatvormide struktuursele mõjule.
- (12) Haridustulemused on üldiselt head, kuid põhioskuste tase on halvenenud. Õpilaste sotsiaal-majanduslik taust mõjutab tulemusi märkimisväärselt. Selgeks murekohaks on ebasoodsas olukorras olevate rühmade, eelkõige romade kehvad õpitulemused. Hinnangute kohaselt jätab väga suur osa roma lapsi kooli pooleli. Kaasava hariduse edendamiseks on võetud hulk seadusandlikke ja haldusmeetmeid, mille rakendamine on algamas. Need meetmed peaksid aitama vähendada lõhet roma ja mitteroma laste haridustaseme ja õpitulemuste vahel. Parlament võttis 2016. aasta märtsis vastu haridusseaduse muudatused, millega laiendatakse kohustuslikku haridust kuni alushariduse viimase aastani ja tagatakse väiksemate laste õigus lasteaiakohale. Sellele vaatamata takistab ebavõrdsus haridussüsteemis inimkapitali kvaliteedi parandamist ja osutub hilisemas elus takistuseks ka tööturul. Õpetajatele kehtivate nõuete karmistamine ja õpetajaskonna vananemine tähendavad, et õpetajaameti atraktiivsuse suurendamine on jätkuvalt probleemiks. Osaliselt on selle põhjuseks suhteliselt madal palk, kuigi palku on viimastel aastatel tõstetud. Valitsus on pärast mitmeid edasilükkamisi lõpuks heaks kiitnud õpetajate ja pedagoogilise personali uue karjäärisüsteemi, mille eesmärk on elukutse atraktiivsust suurendada. Liidu vahenditest saadava olulise toetuse kaudu arendatakse pideva kutsealase enesetäiendamise võimaluste loomist õpetajatele, eelkõige on selline enesetäiendus seotud segarühmade õpetamise ja kaasava haridusega. 2016. aasta jaanuaris kiitis parlament heaks kõrgharidusreformi ja nüüd tuleb jälgida selle tulemusi. Kavas on reformida ka kõrgharidusasutuste rahastamise süsteemi.
- (13) Tööpuuduse tase on Tšehhi Vabariigis jätkuvalt langustrendis. Keerukamaks muutuvate tööturutingimuste tõttu on tööandjatel raskem töötajaid tööle võtta. Puuduste kõrvaldamisel oleks abiks alaesindatud rühmade, nagu väikelaste emade, madala kvalifikatsiooniga töötajate ja roma kogukonna liikmete kaasamine tööturule. Seni tööturult kõrvale jäänud rühmade osalemist aitaksid edendada riikliku tööturuasutuse teavitustöö ja aktiivsuse suurendamise meetmete tõhustamine ning asjakohased ja suunatud aktiivsed tööturumeetmed ja personaalsed teenused. Väikelaste emade osalemist tööturul takistavad taskukohase hinnaga ja kvaliteetsete lastehoiuteenuste püsiv puudus, eelkõige kuni kolmeaastaste laste jaoks, pikk vanemapuhkus, paindliku tööaja korralduse vähene kasutamine mõlema vanema puhul ning vanemapuhkuse vähene kasutamine isade poolt. Viimastel aastatel on võetud meetmeid nende puuduste kõrvaldamiseks. Madala kvalifikatsiooniga töötajate tööturutulemused on võrreldes kõigi muude rühmadega siiski märgatavalt nõrgemad. Parlament arutab praegu sotsiaaleluruume käsitlevat õigusraamistikku, milles määratakse eeldatavasti kindlaks riiklikud standardid ja sihtrühmad.
- (14) Komisjon on 2017. aasta Euroopa poolaasta raames Tšehhi Vabariigi majanduspoliitikat põhjalikult analüüsinud ja avaldanud tulemused 2017. aasta riigiaruandes. Ta on hinnanud ka 2017. aasta lähenemisprogrammi ja 2017. aasta riiklikku reformikava ning varasematel aastatel Tšehhi Vabariigile esitatud soovitude järelmeetmeid. Arvesse ei ole võetud mitte üksnes nende asjakohasust Tšehhi Vabariigi eelarve- ja sotsiaalmajanduspoliitika jätkusuutlikkuse seisukohast, vaid ka nende vastavust liidu õigusnormidele ja suunistele, pidades silmas vajadust anda riigi tulevastes otsustes liidu tasandi panus ja tugevdada nii liidu üldist majandusjuhtimist.
- (15) Võttes arvesse kõnealust hindamist, on nõukogu 2017. aasta lähenemisprogrammiga tutvunud ja on arvamisel, ⁽¹⁾ et Tšehhi Vabariik täidab eeldatavasti stabiilsuse ja kasvu pakti nõudeid,

SOOVITAB Tšehhi Vabariigil võtta aastatel 2017–2018 järgmisi meetmeid.

⁽¹⁾ Vastavalt määruse (EÜ) nr 1466/97 artikli 9 lõikele 2.

1. Tagada riigi rahanduse pikaajaline jätkusuutlikkus, võttes arvesse elanikkonna vananemist. Suurendada riiklike kulutuste mõjusust, võideldes eelkõige korrupsiooni ja ebatõhusate tavade vastu riigihangete korraldamises.
2. Kõrvaldada majanduskasvu takistused, ühtlustades ehituslubade andmise menetlust ja vähendades veelgi ettevõtete halduskoormust, võttes kasutusele olulised e-valitsuse teenused, parandades teadus- ja arendustegevuse kvaliteeti ning edendades alaesindatud rühmade tööhõivet.

Brüssel, 11. juuli 2017

Nõukogu nimel

eesistuja

T. TÕNISTE
